

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt

Felölös szerkesztő:

BÁTHORY ENDRE.

Főmunkatársak:

Dr. WOLKENBERG ALAJOS és LENGYEL JÓZSEF

A lap kiadója: A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos árban vételek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Felhívás.

A magyarországi kath. egyház autonómiájatszervező gyűlés világi képviselőinek megválasztására vonatkozólag, Szatmárnémeti szab. kir. város római katolikus plebániája területén a választó polgárok összeírása szabályszerűen elkészülvén, ezen összeírás július 6 tól július hó 14. napjának déli 12 órájáig a szatmári r. kath. plebánia hivatalos helyiségében közszemlére léssen kitéve.

Felkérem tehát a t. választók érdeklődését, hogy ezen időtartam alatt a nevezett hivatalban sziveskedjenek **meggyőződést szerezni, vajjon neveik be vannak-e írva a választási lajstromba** s választási jogosultságukat gyakorolhatják-e?

Figyelmeztetésül legyen szabad a választásra vonatkozó „Utasítások” 18-ik szakaszát e helyen is megismételnem.

Ugyanis **„Választó minden 24. éves ker. kath. férfi, aki nem áll valamely bünvádi kereset,**

A fenyők beszélgetése.

— Finn népmese. —

Volt egyszer egy erdész, ki elment két kutyával az erdőbe, hogy ott töltsé vadászással az egész napot. Már jó darabot bejárt az erdőben s nem is fordult vissza alkonyatkor, ott akarta tölteni az éjszakát is. Ily szándékkal ment egy fenyő tövéhez, tüzet rakott, letelepedett a tűz mellé s melengette fázott tagjait. Jól találta magát éjjeli szálásán s már épen el akart aludni, mikor hirtelen hang hallatszott. A fenyőn, melynek tövében a tűz lobogott, véletlenül egy nagy kígyó rekedt meg: most akart lemenni onnan. De mivel maga a tűz miatt nem mert leereszkedni a földre, segítséget kért az embertől. Az ember bár igen különösnek találta, hogy a kígyó emberi módra szólott, így válaszolt:

— Nem boesátlak le onnan, mert megesezel engem.

— Dehogy eszlek, barátom, sőt ha leboesátlasz innen, megtanítlak minden nyelvre: a madarakéra, fákéra és mindenkiére.

illetőleg fenjíték alatt, vagy nem elmebeteg“.

„Választható pedig minden választó, ha életének 30-ik évét betöltötte s ha írni, olvasni tud.“

Kelt Szatmárnémetiben, 1897. évi július 5-én.

Jandrisics János,

apát, esperes-lelkész, az összeíró ötös, bizottság elnöke.

A főkegyuri jog gyakorlása a kath. autonómiában.

— Két közlemény. —

II.

+ Előző számunk e tárgyról írott czikkében kifejtettük a magyar királyok főkegyuri jogának mibenlétét minden vonatkozásában és különösebb súlyt fektetvén arra, hogy a főkegyuri jog egyházi és a magyar sz. korona viselőjéhez annyira hozzá forrott személyes jog, hogy senkire többé át nem ruházható, mással meg nem osztható, történeti alapon azon következtetésre jutottunk, hogy mikor e jognak gyakorlásáról s e gyakorlat közegeiről van szó, minden más szempontnak el kell tűnnie, a közeg megválasztásában egyedül az egyházi szempont érvényesülhet.

— No mivel tudnának hát leeresztetni? — kérdezte az ember.

— Vágj egy magas fát, támaszd a fenyőnek, azon majd lemegyek, tanácsolta a kígyó.

Az ember beleegyezett, mivel jónak találta a jutalmat. Nekidöntött egy fát a fenyőnek s leengedte rajta a kígyót. A kígyó, leérve a földre, az embert minden nyelvre megtanította, a madarakéra, fákéra, növényekére, de megparancsolta, hogy senkinek se szóljon róla, még a feleségének se, mert ha szól, tüstén meghal.

A kígyó útjára ment, az ember értett minden nyelven. Lefeküdt ismét a tűz mellé, hogy átaludja az éjszakát. Kevés idő múlva ismét beszédet hallott. A kutyák ott heverték gazdájuk lába mellett s az egyik elkezdett a másikhoz beszélni:

— Maradj te itt, őrizd gazdádat jól, mert különben eljönnek a farkasok és megeszik. Én haza megyek, mert ha nem halatszik a házból ugatás, meglopják a tolvajok gazdánkat.

— Menj, pajtás, menj — felelt a másik — őrizd jól a házat, én majd gazdánkra vigyázok.

Az már világosan áll előttünk a mondottakból, hogy a kegyuri jognak a felelős minisztérium útján való gyakorlása egyházi szempontból nemesak kifogás alá esik, de egyenesen visszás és a katolikus ügyre, egyházra sérelmes. Visszás, mert a személyes jog gyakorlása megoszlik a király és a miniszter között, kinek ellenjegyzése nélkül királyi és főkegyuri intézkedés nem létezhetik az 1848. III. t. cz. 3. §-a szerint! Sérelmes, mert míg egyrészt, mikor a miniszternek kezében vannak e jogok, nem jó indultu birtoklók részéről az egyház ellen használhatók, másrészt a mai meglevő állapotban a „nélkülünk, de rólunk” való igazságtalan elv nyer kifejezést.

Ezért kell a kath. autonómiához folyamodni a mai viszonyok között akkor, mikor a főkegyuri jogok gyakorlásának faktorairól van szó.

Ilyen meggyőződésben volt a püspöki kar 1848-ban, mikor egyházának és saját magának jogait megtámadva látta a kinevezéseknek a felelős minisztérium kezére való átjuttatásában. És abban van annak a püspöki karnak elévülhetlen érdeme és századokra kiható bölcseségét az mutatja, hogy az egyházi méltóságok betöltésénél gyakorolt jogokat nem a maga számára köve-

Az ember, a ki értett mindenféle nyelven, jól hallotta a kutyák beszédjét s így gondolkodott:

— Mégis több eszetek van, mintsem az ember gondolná.

Engedte az egyik kutyát hazamenni, a mint szándéka is volt, maga pedig lefeküdt, mert szerfölött el volt fáradva. Hamar kezdtek szeméi bezárulni s már remélte, hogy el is alszik, de a kígyó iskolájában oly érzékenyek lettek fülei, hogy a legkisebb neszt is meghallotta. Különös zugás támadt az erdőben s világosan hallotta, amint egy fenyő megszólalt és könyörgött ahhoz a másik fenyőhöz, melynek tövében feküdt:

— Oh komám, jöjj hozzám gyorsan, mert mindjárt meghalok. Jöjj el a temetésre.

— Nem mehetek, testvér, bizony nem érek rá. Boesáss meg — felelt a másik — vendégem van a gyökeremnél.

— Jöjj mégis, jöjj — kiáltott a fenyő háromszor — de a másik még sem ment hozzája. Háromszori kiáltás után ledőlt a fenyő utólsót recsegve. Az erdő zugott, de utána csakhamar mélységes esend lett. A másik fenyő, melynek tövében az ember

telte vissza, hanem a katolikusok autonomikus szervezetének kívánta megszerezni. Maga Deák Ferencz úgy nyilatkozott a püspökök és katolikus követek e tárgyban beadott petíciójáról, hogy azt félretvetni nem lehet, nem szabad. Hanem a protestáns követek szükkeblüségén mult, hogy a petíciót még sem tárgyalták.

Megoldani kívánta a kérdést az 1870-i kongresszus. Ez a 12 tagból álló autonomikus igazgató tanácsra bizta a főkegyuri jog gyakorlásának közvetítését. Ime szabályzatának 35. §-a: „A magasabb egyházi javadalmak betöltését akép eszközli (az igazgató-tanács), hogy minden megürült helyre hárcm egyént, ezek közül leendő kinevezés végett, az apostoli királyhoz felterjeszt, úgy azonban, hogy a) az érseki és püspöki székek betöltésénél, valamint a javadalmas apátságok és prépostságok adományozásánál a püspöki kart és az illető egyházmegyei tanácsot meghallgatja; b) a szerzetesrendek apátságaira és prépostságaira nézve azok kijelölését veszi a felterjesztés alapjául; c) a káptalani javadalmakra nézve a hárcm kijelölést az illető egyházmegyei tanács meghallgatása mellett az illető megyéspüspökkel, széküresedés esetén a káptalannal egyetértőleg állapítja meg; d) magán-kegyurak által alapított és adományoztatni szokott prépostságok és apátságok az eddig fennállott módon töltenek be ezen-tul is.” Ebben az intézkedésben egyrésztől biztosítva van az egyház legfontosabb ügyeinek, a kinevezéseknek katolikusok útján való, intézkedése, másrészt vissza van adva az ezekre való befolyás azoknak, kiket legjobban illet, a püspöki karnak, a káptalanoknak, a szerzeteseknek. És mindezekfelett ott van a maga sértetlenségében a király legfőbb kegyuri joga, melynek szabadon való gyakorlását biz-

páztortüzét rakta, ledőltekor ezt mondta társának:

— Elköltöztél, öreg testvér, jó dolog felett voltál egész életedben és jó fölé estél is.

Az ember még világosan hallotta ezt; de mikor az egész erdőben esend lett, az álom végre is erőt vett rajta és elaludt.

Am a vadász nem ad magának hosszú időt a pihenésre. Napkeltével felébredt s visszaemlékezett arra, a mit az éjjel a fenyők mondtak.

— Mit is álmodtam én? — így töprengett magában — hadd induljak megnézni, miféle jók vannak annál a fenyőnél.

Fogta magát s arra felé indult, ahonnan éjjel a recsegést hallotta. Ment, mendegélt az erdő rengetegében, míg megtalálta a kidőlt fenyőt. Csakugyan beteljesedett az éjjeli beszélgetés. A fenyő tövével temérdek kincs volt, csucsá alatt pedig fekete, fényes róka. Az ember magához vette a kincseket, hazavitte, aztán ilyen módon dúsgazdag ember lett belőle.

— No most már feleség is kellene, mert elég gazdag vagyok — gondolta magában és vett feleséget, szépet, csinosat, derekat, a milsenhez fogható kevés van a földön.

tosítja a katolikusok által tett hárcm kijelölés, melyben nincs ellenjegyzés, nincs párttaktika s ha van felelősség, úgy az egyedül a katolikusok részéről jogos követelmény, nem pedig protestánsok vagy épen politikai testületek részéről.

De talán épen ez a pont az, mely miatt az egész 1871-ben megállapított szervezet a miniszteri fiókokban maradt és 26 év óta megerősítésre vár. A modern állam, melynek joga az erőszak és fegyvere a minden téren való terrorizálás, félt az autonomia hatalmától, a katolikusok számára pedig egyházpolitika kellett, mely megtanítsa őket jogaik felett örködni, vallásuk iránt tevékenyen érdeklődni, vagyonukatszámontartani, visszakövetelni.

Mert nem felháborító-e az, hogy mikor a katolikusoknak vallási, tanulmányi alapjuk van, mely tekintve annak eredetét, kizárólagosan az övék, az iskolákat kormánykézre kell adni, mert az újabb anyagi követelményeknek az iskolafentartók eleget tenni nem bírnak? Szép szó az, hogy az állam kiegészíti a tanító fizetéseket, de a kinevezés jogát és egyéb jogokat meghagy az eddigi kezekben! Ma így, holnap úgy! A mai érdeklőléről feltenni nem lehet, hogy csak kötelességeket és terheket vegyen magára, a jogokat pedig másoknak hagyja meg. De azt tények mutatják, hogy a tanulmányi alapokból gymnasiumot tart fenn a zsidók számára Budapesten; a Pázmány Péter egyetemének alapjai mindenre használtatnak, csak a katolikus tudományok terjesztésére és művelésére nem. Ott van a valásalap. Jövedelmei a katolikusokat illetik, de manapság nem egy esetben csak azokat, kik érdemet tettek rájuk akár egyenes kormánypartiságukkal, akár politikai „gyanútlan” magatartásukkal. Máskor megmondjuk kiket. Birtokainak bérlete borraival szolgál a

Boldogul éltek együtt, nem szenvedtek semmiben sem hiányt, mindenök volt bőségesen. Hanem az embernek mégis hosszú kezdett lenni az idő, mivel a gazdagok módjára tétlenül élt, nem volt semmi foglalatossága.

Egyszer egy reggel tétlenül üldögélt szobája ablakánál s lenézett az udvarra. Szép, gyönyörű reggel volt. Távol terjedelmes szántóföldjei látszottak, az ablak alatt pedig közvetlenül szép kenderföld volt, hol kis madarak repkedtek folyvást.

Épen most repül ide a veréb fiókáival együtt, hogy kendermagot egyék. Mivel fiai még tapasztalatlanok voltak, leereszkedtek egészen a földre. Az anyaveréb ekkor tanítgatván kiesinyeit így szólt hozzájuk:

— Ne egyetek a földről, gyermekeim, egyetek a tetejéből. A mi a földön van, az úgy is a miénk, a többit pedig nem sokára elviszik.

Ezt hallván a férfi, elmosolyodott s a felesége, a ki a kemence előtt pástétomot sütött, látva ezt, így szólt férjének:

— Mit nevezsz, vén kópé, valami esodálatosat látsz rajtam?

— Amit nevetek, nem mondhatom meg, nem is rád vonatkozik, felelte az ember.

hirhedt „szabadelvű választások” rendezőinek, míg a szabadelvű politikától megundorodott és annak frontot mutató katolikusoknak évenként kell könyörögni, hogy egy templomra, a katolikusok szükségének fedezésére, új javadalmak felállítására, nevelési czélokra abból néhány garast kapjanak.

Ez nem becsületes, mert nem igazságos politika és türehetetlen állapot! Adják ki a katolikusoknak, ami az övék, amint a protestánsoktól soha senki nem vette el jogaikat, javaikat és akiknek megvan engedve, élni azokkal és alkotásokat tenni.

Ott vannak a kinevezések! A pécsi püspökség 18 hónap óta betöltetlenül áll! Miért? Abból a hazafias, kitünő klérusból, melyet csak épen most diesérgetnek állami közegek, mikor a szocializmus elleni védekezésről van szó, csak kerülne bölcs, okos, Jézus Szive szerinti férfi, ki méltó legyen azon ősrégi püspöki székre? De talán a kormány saját érdekeinek emberét keresi a kinevezendő főpásztorban? Vagy talán a befolyó és államilag kezelt időközi jövedelmek az iménti választások szükségesei? Mindakettő tisztességtelen és a szabadelvű gondolkodást felette jellemző, hűtellen eljárás a kath. egyház ügyeiben!

Minő felháborító eljárás, hogy mikor az egyházi méltóságok betöltéséről van szó, beamterek: főispánok, alispánok, képviselők informálják és illetéktelenül beavatkozva befolyásolják a kormányt a kandidált egyéneket illetőleg. Ki hallott valaha ilyet? Hát egyházi méltóságra politikai magatartás képesít és csak azok lehetnek arra alkalmasak, akik kortesszolgálatokat is tettek?

A szabadelvű gyámkodó kormányok égisze alatt igen. De ezt mi már meguntuk. Nekünk auto-

Ismerjük az asszonyok természetét. No, könnyű is szabadulni tőlük, vagy megtörténik-e, hogy mindjárt az első szóra elhallgatnak?

De az asszony mind jobban kezdte gyötörni férjét, odament hozzá, nyakába borult és könyörgött:

— Mond csak, édesem, mit neveltél?

A férfi nem tudott tovább ellenállani, végre is így szólt:

— Hozd hát ünneplő ruhámat, akkor majd megmondom.

Az asszony el is hozta az ünneplő ruhát férjének, ki rögtön fel is vette s miután ruhát váltott, végigfeküdt egy padon, mint mikor a hoittestet kiterítik.

Volt a házban ötven tyuk, meg egy kakas, hát azt mondja a férfi a feleségének:

— Ereszd szabadon a tyukokat, hadd lássam még egyszer ez életben, mielőtt meghalnék.

Meg akarta mondani az asszonynak, hogy mit nevetett s a kigyó mondása szerint készült a halálra. De az asszony azt hitte, hogy tréfál, mert természete szerint is nagyon vigkedélyű volt. Úgy tett, ahogy a férje parancsolta. Szabadon eresztette a tyu-

nomia kell, mely tisztán katolikus alapokon nyugodjék s a legfőbb kegyuri jogok gyakorlásában a katolikus, az egyházi elveket érvényesítse! Vissza kell követelnünk a vagyont, mely a mi számunkra van letéve, vissza kell követelnünk a függetlenséget a kinevezéseknél! Attól az államhatalomtól, mely a katolikus vallást egy rangba helyezte a bevett felekezettel, követelnünk kell, hogy törvényét hajtsa végre következetesen és pedig az egész vonalon; tegye valóban egyenjogúvá a katolikusokat a protestánsokkal, kik egyházuk, iskoláik, vagyonuk ügyeit önállóság kezelik.

Szóval nekünk autonómia kell; minden izében katolikus és az államhatalomtól független autonómia.

A városok rendezése.

A városok rendezéséről törvényjavaslat jelent meg legközelebb, melyet követőkben ismertetünk:

A tervezet tizenhárom fejezetre oszlik s szól külön a városok területéről, elnevezéséről és pecsétjéről, a városok nemeiről és hatósági körükről, a városban levő személyek jogairól és kötelezségeiről, a városi képviselőtestület alakításáról, a képviselőtestület gyűléseiről és hatásköréről, a főispánról, a polgármesterről és tanácsról, a tisztviselőkről, a városi háztartásról, a rendezett tanácsú városok viszonyáról a vármegyékhez és a vármegyei közigazgatáshoz, a városi tisztviselők és képviselő testületi tagok felelősségéről, az állami felügyeletéről s végül megszabja az átmeneti intézkedéseket és zárhatározásokat.

I. Az egyes fejezetekről külön megemlékezve, mindjárt a 4. § olyan jogot akar a belügyminiszterre ráruházni, a melyben a közszabadságnak megsértése rejlik s a mely semmi esetre se maradhatna benn a törvényben, mert a belügyminiszter privát akaratától tenné függővé, hogy nem akarja-e az egyik község területének egy részét, ha „fontos közérdek” kívánja, a másikhoz es-

kokat; de midőn a kakas csapatjával a szobába jött, a tyukok között felborzolva magát büszkén mondta:

— Kok-koko-ko, kó-kokok: lám, nekem ötven tyukom van és mindegyiknek tudok parancsolni; a gazdáknak csak egy felesége van, azon sem tud uralkodni s e miatt a bolond meghal.

Az ember, mivel minden nyelven értett, megértette azonnal a kakas kotkodácsolását is és belátta, hogy bolondul cselekszik.

— Ráérek még meghalni — gondolta magában; hirtelen felugrott a padról és rávált az asszonyra:

— Asszony, mit állsz itt hiába! A pástétom megég, eredj dolgoz után, különben megeztibálom a hajadat!

Tüstént úgy tett mintha meg akarná fogni az asszony kontyát, de az asszony az udvarra menekült s onnan az istállóba futott.

A férfi aztán nem szólt egy szót sem s eképen életben maradt.

Az asszony nem kíváncsiskodott többé, engedelmeskedett férjének mindenben, boldogul éltek veszekedés, civódás sohasem volt köztük.

Eddig van.

Finn eredetiből: *Bodnár Virgíl.*

tolni. Nem szabad a kormányra vagy annak egyes tagjára feltétlen jogot ruházni annak eldöntésére, hogy mi a fontos közérdek. A tapasztalat arra tanította a magyar közvéleményt, hogy nem szabad valami nagyon bízni a kormány bölcsességében!

II. A városok kétféleképpen lennének a tervezet szerint és pedig törvényhatósági joggal felruházott s rendezett tanácsú városok. A jogkörük majdnem egyenlő volna úgy a törvényhatósággal felruházott, mint a rendezett tanácsú városoknak, t. i. gyakorolhatja a törvény korlátai közt az önkormányzat jogait s teljesíti annak kötelezségeit; továbbá, hogy teljesíti az állam által rá ruházott hatáskörben az állami közigazgatás feladatait, a mely minőségben egyszersmind mint első fokú polit. hatóság is működnek. A különbség csak abban állana, hogy törvényhatósági joggal felruházott város az ezen két pontban felsorolt hatáskörön felül foglalkozhatnék egyéb közérdekű, sőt politikai ügyekkel is. azokat megvitathatná, azokra nézve megállapodásait kifejezhetné a többi törvényhatóságokkal és a kormánnyal közölhetné és kérvény alakjában a törvényhozás bármelyik házához közvetlenül fölterjeszhetné. A mi a hivatalnokokat illeti, minden város maga választhatná a hivatalnokait életfogytiglan. Ez alól kivételnek: 1. a polgármester, a ki hat évre választatnék s törvényhatósági joggal felruházott városokban királyi, rendezett tanácsú városokban pedig belügyminiszteri jóváhagyással foglalhatná el állását; 2. a számvevők és 3. esetleg a jegyző vagy főjegyző. A városi számvevők városi tisztviselők jellegével bírnának, helyhez kötve nincsenek és a belügyminiszter által a szolgálat igényeihez képest bármikor áthelyezhetők. Fizetésüket is az állampénztárból húznák. A jegyzőt, esetleg főjegyzőt a képviselő testület külön a belügyminiszter jóváhagyását igénylő szerződés mellett is alkalmazhatja, mely esetben szolgálatának időtartama és illetményei a szerződésben állapíttatnak meg. Szerződés hiányában állása életfogytiglani.

III. A harmadik fejezet megszabja, hogy minő formák és kötelezettségek között történhetik a városokban való letelepülés.

IV. A városokban létező személyek kötelesek a város és hatóságai által törvényes hatáskörében tett rendelkezéseknek eleget tenni s a város terheire aránylagosan hozzájárulni.

V. A város önkormányzati ügyeit el látja a képviselő-testület, a polgármester, a tanács s az árvaszék.

A képviselő testület tagjainak számát majdnem az eddiginek $\frac{2}{3}$ -ára redukálják, úgy hogy pl. Szatmáron csak 42 bizottsági tag lesz, felerészben virilisták, felerészben választott képviselők. Legradikálisabb újítást a tervezet 36. §-a foglal magában, mely kimondja, hogy rendezett tanácsú városokban a polgárokon kívül még választási joggal bírnak: a) a polgári jog élvezetében álló özvegyek, vagy polgártól törvényesen elvált nők; b) polgár után maradt legalább husz éves, önálló hajadonok s c) jogi személyek, testületek, intézetek, társulatok s bejegyzett cégek, ha mindezek a város területén oly fekvő vagyonnal bírnak, a mely után legalább annyi adót fizetnek, a mennyi az országos képviselő-választási jegyzékbe való felvételre jogot ad. A javaslat részletesen intézkedik a választók névjegyzékének összeállításáról. A választás szavazat-lapokkal történik. Szavazni csak a

polgármester által kiadott egyszínű, egyforma űrlapokkal lehet.

VI. Nagyon helyes intézkedése a tervezetnek, hogy a képviselőtestület tagjai kötelesek a közgyűlésekben pontosan résztvenni. A ki távolmaradását kielégítő módon előzetesen be nem jelentette, a gyűlést követő napon az elnök által igazolásra felhívandó. Az igazolás elfogadhatósága fölött a legközelebbi közgyűlés határoz. Ha a közgyűlés a mentesítést elfogadhatónak nem találja, vagy valamely képviselőtestületi tag távolmaradását az elnök felhívása után sem mentette ki, a közgyűlés az illetőt a szegény alap részére fizetendő 50 forintig terjedhető pénzbírságban marasztalja el. A ki három egymásután következő közgyűlésből előzetes kimentés nélkül távol maradt, képviselő testületi tagságát elveszti s három éven belül újból meg nem választható.

A VII. szakasz a főispánok szélesbitett jogköréről szól.

VIII. Új intézményt statuál a nyolcadik szakasz, t. i. a díjtalan tanácsnokokat. Minden város képviselő-testülete saját kebeléből, kijelölés nélkül, egyébként a többi tisztviselők választására megállapított módon annyi díjtalan tanácsnokot választ, a hány díjazott tanácsnokkal a tanács bír. A díjtalan tanácsnokok működési ideje hat évig tart. A díjtalan tanácsnokok továbbra is megtartják a képviselő-testületben ülési és szavazási jogukat; ha azonban képviselő-testületi tagságukat elvesztik, tanácsnoki minőségük is megszűnik. A díjtalan tanácsnokoknak működésükért díj nem jár; kiküldetéseknél azonban készpénzkiadásaik megtérítését követelhetik.

VI. A kilencedik fejezet felsorolja a városi tisztviselőket. E szerint minden városnak legalább is a következő külön személyekből álló hivatalnokokkal kell bírnia: polgármesterrel, legalább 3 díjazott tanácsossal, 1 árvaszéki előadó úlnokkal, jegyzővel, ügyészszel, orvossal, számvevővel, pénztárnokkal, ellenőrrel, állat-orvossal és szükséges számú segéd- és iroda személyzettel. 10,000-nél több lakossal bíró városban még külön mérnöki és levéltárnoki állás szervezendő. A tanács rendőri osztályának vezetője a rendőrkapitány címet viseli.

A X—XV. fejezetek nem állapítanak meg lényegesen új intézkedéseket s azért azokra e helyütt nem reflektálunk.

Autonómikus mozgalmak egyházmegyénkben.

Az egyházmegye minden részéből azt jelentik lapunknak, hogy az autonómikus mozgalmak teljes élénkséggel folynak. A szatmáregyházmegyei I. választó kerület szatmári része, mint már jeleztük, *br. Vécsey Józsefet* kandidálja, ki mellett a nagybányai, szatmári és amint tudjuk, a nagykárolyi kerület papsága nyíltan is állást foglalt. Szatmárvármegyének katolikusai között bizonyára nem is fog akadni senki, aki ezen jelölést ne helyeselné és különösen olyan vezéralaknak, minő *Kováts Eduárd*, mult számunkban közzétett nyilatkozata után szívvel-lélekkel ne támogatná.

Másként van a dolog ezen I. kerület mármárosi részében. Mint levelezőnk értesít bennünket, ott egészen nyugtalanul folytak a választási készülődések. Mig ugyanis a lelkeskedő papság jórésze megállapodott abban, hogy *br. Vécsey* mellett tömöríti a választókat, kit t. i. országos szereplése után

nemcsak Szatmárban ismernek jól, de Mármarosban is tisztelnék s nagyrabecsülnek azért a tündöklő katolikus meggyőződésért, melynek rendkívüli tevékenységgel és agilitással adott kifejezést az egyházpolitikai viták óta mindig, addig a főispán a gör. szert. kath. Kutka Kálmán alispánt jelölő képviselőül a latin szert. katolikusok számára. Természetesen ez a jelölés meg nem állhat. Azt ugyan hibásan írják a lapok, hogy Kutka „más vallású”. Nem; ő is katolikus, de görög szertartású és épen azért csak a görög szertartásúak részéről jöhet, mint képviselő, számitásba. A római katolikusoknak (latin szert. róm. katolikusok) csak római katolikusokra szabad szavazatukat adniok. A Kutka Kálmán hivatalból történt jelölése ellen egész Mármarosban nagy a felhaborodás s annak ellensúlyozására léptették föl jelöltül *Ugron Gábort*, kinek jelöltségét Szigeten és környékén falragaszok hirdetik s akinek érdekében erősen dolgoznak hivei.

Feljegyezzük azt is, hogy — amint azt sejtteni lehetett — Mármarosban a kormány is erősen dolgozik bizonyos közegei útján a katolikusok megejtésén. Titkos utasítások, levelek vannak forgalomban, melyekre csak az által adhatnak méltó választ a katolikusok vezetői, ha résen lesznek s a választókat számon tartják és azoknak szavazatát jelöltjük számára biztosítják.

A szatmáregyházmegyei II. választókerületben (Bereg, Ugocea, Ung) a választók névjegyzéke mindenütt elkészült s a plébánia hivatalokban közszemlére van kitéve.

Ungvárról írják nekünk, hogy ott a legnagyobb érdeklődéssel készülnek a választásra és aligha fog találkozni választó, ki szavazati jogát igénybe ne vegye. Egész Ung vármegye *Kende* alispánra fog szavazni, kinek részéről — a mindenféle híresztelésekkel szemben is — elég garancia pé daszerü kath. élete, valamint állandó szereplése a kath. mozgalmakban és tudása e téren. A választás e hó 10. 11. és 12-én lesz.

Egyéb értesüléseinket adjuk, amint érkeztek a következőkben:

Nagy-Bányán jun. 29-én tartották a katolikusok szervező gyűlésüket. Az ötös bizottságba megválasztottak: Rátz Pál, prépost, ki egyuttal a bizottság elnöke lett, Rónay bányatanácsos, Schmit Sándor ügyvéd, Hickl József áll. gymn. tanár, Dr. Harácsek Imre ügyvéd, kit a bizottság jegyzőjéül választott. Az albizottság tagjai: Bencsik J., áll. gymn. tanár, Bónis István földbirtokos, Csasz Gyula egyházigazdnok, Stoll Béla ügyvéd és Szeőke Béla segédlelkész. Az összeirt választók lajstromát mult vasárnap tették ki közszemlére.

Tisza-Ujlakon az ötös bizottság tagjai lettek Dr. Buza Sándor plébános, Ilosvay Kálmán gazdálkodó, Morvay János és Sepsy Károly iparosok, Simon Antal tanító. A választás e hó 11-én lesz.

Nagy-Károlyban a szervezkedő gyűlést jun. 29-én tartották, melyen Palezer Ernő plébános pontról pontra megmagyarázta a szervezkedési szabályzatot; Zanathy Mihály kifejtette az önkormányzat lényegét. *Károlyi György gróf* is részt vett a tanácskozásban; szerinte népszerűvé és egyetemessé kell tenni a kongresszusi tagok választását, mert a választás gyakorlása a hitnek nyilvános megvallásához tartozik. A nemes grófnak fennkölt enuncziációja látha-

tólag mély benyomást keltett. A hol ily fényes történelmi névnek örököse ily meggyőződéssel szól hite, vallása mellett, ott a vallás nem külső máz, nem megélhetési mód, mint sok másnál. Mintha az öreg Károlyi György szavait hallottuk volna u okája ajkairól. E dicső példa annál meghatóbb és bátorítóbb, mert ma restelli sok katolikus bevallani katolikus voltát, inkább a divatos protestáns és liberális frázisokba kapaszkodik és kicsinylőleg szól saját vallásáról. Az isteni gondviselés azonban mindig gondoskodik nemes lelkekről, kik a tévovázókat a helyes utra terelik. Ilyen gondviselészerű férfit látunk *Károlyi György grófban*, kiben a Károlyiak százados hitűsége ujult erőben talált megnyilatkozást. Azután megválasztották az összeirt bizottságot, mely eddig 800 választót vezetett jegyzékbe. A választás jul 17. és 18-án lesz. Két nevet emlegetnek: *Vécsy József* bárót, ki a szatmári párt jelöltje és *Ugron Gábort*, kinek neve köré a nagykárolyi polgárság zöme sorakozik. Mindkét név teljes mértékben megérdemli a bizalmat.

*

Mig a románok az autonomikus mozgalmakból kivonják magukat, addig a gör. szert. kath. ruthének ugyancsak szervezkednek ugy a munkácsi, mint a eperjesi egyházmegyében a választások megejtésére. E tárgyban *Firezák Gyula*, munkácsi püspök körlevelet intézett papságához, melyben utasításain kívül következőket mondja:

„Minthogy ti vagytok, Krisztusban kedvelt fiaim, a hivek közvetlen lelki és egyházi vezetői és őrei: ennek folytán arra ügyeljétek — felvilágosítván a hiveket, — hogy oly férfiak ne választassanak képviselőül, kik az egyház, a vallás, a hitközlős iskola, szertartásunk és figyelmünk iránt buzgóságuknak, és szeretetüknek tanujelét nem adták, hanem testtel és lélekkel azon buzgólkodjatok, résen állván, hogy vallásos meggyőződésü, hitű és egyházi figyelmüket becsülő férfiakat küldhessünk a kongresszusra képviselőül. Csak ily világi férfiak belevonása és szolgálattétele által lehet remélni, hogy egyházunk rég vajudó autonomiai kérdése békés összhangban fog megoldatni és a megvalósulás stádiumát fogja elérni.“ Jelölik pedig autonomikus papi képviselőül (2 küldetik) Kaminszky Gézát, képzőintézeti igazgatót, Szabó Eumén főgymnasiumi hittanárt, Miklóssy Gyulát, volt püspöki titkárt, jelenleg sátoralj-ujhelyi esp.-plébánost és Romanecz Aladár trebusai lelkészt. Világi képviselőül pedig (7 megy) Hodinka Mihály uradalmi főügyészt Krasznahorka-Váraljáról, Roskovics János járásbíró Nagy-Mihályból, Popovics Miklós táblabíró Ungvárról, továbbá dr. Novák Sándort, Tegze Miklóst, Hustsuk Jánost, Valkovszky Eleket és Pásztélyi Jenő kuriai bíró stb.

Helyi hírek.

— *Azon m. t. Olvasóinkat, kik az előbbi esztendőkről lapunk díjának befizetésével hátralékban vannak, illetőleg előfizetéseiket 1897-re meg nem újították tisztelettel kérjük, szíveskedjenek hátralékaikat, illetőleg előfizetési díjaikat lapunk kiadóhivatalába, a „Pázmány-Sajtó” címére beküldeni.*

Előléptetések és kinevezés a káptalanban

A káptalanban történt előléptetésekről és kinevezéséről szóló legfelsőbb királyi kéziratot a hivatalos lap után közöljük: Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a szatmári székeskáptalannál dr. Keszler Ferencz kanonoknak az olvasókanonokságra, Pohl Károly ör kanonoknak az éneklő kanonokságra, Szabó Norbert székesegyházi főesperesnek az ör kanonokságra és dr. Kádár Ambrus mesterkanonoknak a székesegyházi főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az eként megüresedő mesterkanonokságot Hámon József címzetes kanonoknak adományozom. Kelt Bécsben, 1897. évi június hó 14-én *Ferencz József*, s. k. Dr. Wlassich Gyula, s. k.

Szentszéki ülnökök eskütétele. Dr. Fibiger Sándor, ungvári főgymnasiumi hittanár és Gálffy Ferencz, szatmáregyházmegyei áldozópap, es. és kir. katonai lelkész, nem régen kinevezett szentszéki ülnökök f. hó 2-án tették le esküjüket püspök Ó méltóságának kezeibe.

Papszentelés és primicziák. Püspök Ó méltósága az elmúlt héten adta fel a papi rendeket a theologiai IV. évet végzett ifju levitáknak és pedig szerdán a tonsurát és kisebb rendeket Csókás Vidornak és Szepesi Lajosnak, az istenes sz. Jánosról nevezett irgalmas rend tagjának, esütörtökön a subdiaconatust nevezetteknek és Jaklovics György Reiter Endre, Tamás Jenőnek. Pénteken diakonusokká, vasárnap áldozópapokká lettek szentelve Csókás V., Jaklovics Gy., Reiter E. és Szepesi Lajos. Az ujonnan szentelt áldozópapok közül Csókás Vidor hétfőn Szinér-Váralján, Reiter Endre ugyanazon napon Szatmáron, az Irsik-féle Lelenczház kápolnájában, Jaklovics György pedig kedden Nagy-Károlyban mondották első sz. miséjüket. Szepesi Lajos jövő vasárnap fogja azt mondani az Irgalmasrend szatmári házában templomában.

Nagylelkü adomány. A munkácsi róm. kath. templom tudvalevőleg igen kicsiny arra, hogy a Munkács-városi és a környékbeli hívőket befogadja; miért is régi óhaj, az ujjabb időben a kivitelhez közel álló is, hogy Munkácsra új, tágas és díszes templom építtessék. E czélra adott most *Dr. Nuszer Lajos*, a Munkács-városi kórház igazgató főorvosa 100 ftot. következő szép levél kíséretében, melyet Forgách János prépost, főesperes plébánoshoz intézett: „Az óhajítás, hogy helyben a róm. kath. hívők Isten tiszteletéhez méltó templomot építsenek, nem fog addig teljesülni, amíg mindnyájan nem fognak meghozni igyekezni annyi áldozatot mennyi a szent czél eléréséhez a hívőket terheli. Most, midőn leányom a házasság szentségének fölvétele előtt áll s a létrejövendő firigyhez Istennek jószágos kegyelméért esedezem s a szent egyház áldását kérem, fokozottan érzem a köteleességet, mely reám is hárul s melynek ez alkalommal részben eleget tenni óhajtok. Épen azért szerény anyagi viszonyaimhoz mérten, a Munkácsra felépítendő szentegyház czéljaira mai napon egyszáz (100) forintot helyeztem el a helybeli takarékpénztárnál, s az ezen összegről szóló betéti könyvet midőn átküldeni szerenesém van, kérem Nagyságos Prépost Urat úgy intézkedni, hogy ezen tőke 5% kamatával addig szaporíttassék, míg csak a templomépítés költségeire egészben felhasználható nem lesz. Fogadja Nagyságos Prépost ur, főtisztelendő lelki Atyám őszinte tiszteletemnek és ragaszkodásomnak

kifejezését. Munkácson, 1897. június 17. Dr. Nuszer Lajos.”

Megkeresztelkedés. Dr. Tanódy Mártonné sz. Deutsch Bella az izraelita vallást elhagyván, miután abból való kilépési szándékát a rabbi előtt két ízben bejelentette, a kath. egyház kebelébe lépett és f. é. július hó 1-én a fitanítóképző-intézet kápolnájában megkeresztelkedett. A keresztelést, melyben a megkeresztelt Juliánna nevet nyert, dr. Steinberger Ferencz, pápai kamarás, képző-intézeti igazgató végezte.

Az „Első magyar általános biztosító társaság” Wodiáner Sámuel titkár elhalálózása folytán a szatmári főgynökség vezetésével Radó Bertalan czégjegyzőt bizta meg.

Járvás János, irgalmas rendi alorvost tartományi főnöke Szatmárról Szakolczára helyezte át. A távozó alorvost, kit tudománya, kötelességtudása úgy rendtársai, mint mások előtt nagyon becsültté és tiszteltté tettek, a legjobb emlékek kísérik új állomására. Helyébe alorvosul a szatmári házba Dezső Gusztáv alorvos lett áthelyezve Zágrárból.

Gyászhir. Ritli Vendel, Jézus-társasági atya és a kalocsai főgymnasium kitűnő tanára éveken át huzódó betegség után jun. 23-án Innsbruckban meghalt. Kálmádon született a boldogult 1851-ben; a szatmári főgymnasiumban végezte tanulmányait és ezen időben a Konviktusnak növendéke volt. Az ö. v. f. n.

Uj papnövendékek. A f. hó 2-án megtartott konkurzuson felvételre tizenegyen jelentkeztek és kilenczen lettek felvéve; és pedig Czier István, Czier Pál, Haller István Kinczel Venczel, Kulesár Ferencz, Schwegler Ferencz, Szemere Géza, gymn. VI. osztályt végzett tanulók Szatmárról, továbbá Szolomayer János N. Károlyból és Makahusz János Ungvárról.

Kinevezés. Dr. Fodor Gyula, kir. kath. főgymnasiumi tanárt a IX. fizetési osztály I. fokozatába nevezte ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Uj ügyvéd. Dr. Biró Elemér az ügyvédi vizsgálatot jeles eredménnyel letévén, ügyvédi gyakorlatát városunkban fogja megkezdeni.

Választás. Az eesedi lápot lecsapoló társaság a védőtöltéseken és csatornákon dolgozó, szatmári helyi és környékbeli munkások számára orvosul Muhi Zsigmond drt. választotta meg.

A székesegyház új fedése. Már előbb jeleztük, hogy a székesegyház új fedés alá fog kerülni, miután mostani zsindelyfedését az a husz év, melyet kiállott, igen-igen megviselte. Az új fedést vörösrézrel fogják eszközölni s az ezen fedésre előirányozott költség 10,800 frtot. tesz ki. A munkálatokat Brunner József, helybeli bádogos fogja végezni, ki rögtön hozzáfog a fedéshez, mihelyt a már megrendelt fedő anyag megérkezik.

Esküvő. Popeskul János, nyug. cs. és kir. I. oszt. kapitány június hó 30-án tartotta esküvőjét özv. Zombori Jánosné, szül. Kovách Eszter urnóval.

— **Az irgalmas rend** gráci tartományából Frater János tartózkodott ismét városunkban e napokban, kegyes alamizsnát gyűjtve a tartomány kórházai számára. Innen Nagy-Bányára és Máramarosba távozott.

A város vizár elleni biztosítására tervbe vett védőtöltések vállalatra adása iránt meg-ejtett versenytárgyaláson 12 vállalkozó vett részt, kik közül a támfalak építésére 37290 frt. 64 krral a legkedvezőbb ajánlatot Foga-

rassy Sándor tette, a védőtöltések földmozgósítására pedig 32,222 frt 72 krral Freund Ezekiel vállalkozó, míg a műtárgyak elkészítésére a szatmári első téglagyár rt. 7001 frt. 28 krral tette a legelőnyösebb ajánlatot.

A halászlászi társaságok megalakítása ügyben — mint előre jeleztük — közgyűlés volt a városházán mult szombaton az alispán elnöklote alatt. Előre tudtuk, hogy a megalakulásból semmi lesz. Ugy lett; a Vásáros-Naménytől Szatmárig terjedő terület birtokosai jogukat a halászlásra megtartani kívánták, az innen Barlafaluig terjedő vidék birtokosai pedig készek arról lemondani, mihelyt a halászlászi társaság kellő biztosítékot nyujt az egyes fajok megvédésére és szabályszerű tenyésztésére. A kétféle véleményt különben elég természetesnek látjuk abból, hogy amott nagyobb a halbőség, itt pedig kisebb, minélfogva hathatós megvédésre szorul. A társaságok alakulása ellen való véleményre különben Szatmár város adta az alaphangot, pedig tessék meghinni, hogy azok, kik bizonyos okból rá vannak utalva arra, hogy halneműekkel gyakrabban éljenek, azt az eszmét, mely az egyes hal-fajok szakszerű kezelését kívánta megvalósítani, örömmel üdvözölték, miután épen Szatmáron megvan az a tapasztalat, hogy halunk kevés van, ami pedig van, az infámis.

Figyelmeztetés. Polgártársainknak figyelmét felhívjuk arra, hogy az 1898. évi képviselőválasztók összeállított névjegyzéke f. hó 5-től fogva 25-ig a városi kiadó hivatalos helyiségében kitéve van közszemlére és megtekinthető mindennap d. e. 8 órától 12 óráig, lemásolható d. u. 2 órától 6 óráig. Ha valaki ezen ideiglenesen összeállított lajstromba felvéve nem volna vagy azt találná, hogy más abba jogosítatlanul került be, joga van felszólalni e hó 15-ig és felszólalásában, melyet írásban a központi választmányhoz címelve kell beadni, több esetre is kiterjeszkedhetik. 15-től fogva e reklamációk is kitétetnek nyilvános közszemlére s azok ellen mindenki megteheti észrevételeit 16-tól 25-ig bezárólag ugyancsak Szatmárnémeti sz. kir. város központi választmányához intézett kérvényében, illetőleg felszólalásában.

Az eesedi lápot lecsapoló társaság jul. 11-én d. e. 9 órakor Nagy-Károlyban közgyűlést tart, melynek egyik igen fontos tárgya annak megállapítása lesz, mily öszszeggel kelljen megterhelni holdankint és évenkint azon földeket, melyeket a lap lecsapolása termökké tett. E tárgynál érdekelve vannak többen Szatmár város határainak birtokosai közül is.

Az erdőeladásból kifolyólag említett tettünk már Szücs Mihálynak, a debreczeni gazdasági iskola igazgatójának azon, szakszerű vizsgálaton alapuló véleményéről, hogy az eladott erdő területe igen alkalmas lesz mezőgazdasági czélokra. Most a tanács magáéva tette ezen szakvéleményt s azon indítványt fogja tenni a közgyűlésnek, hogy a földmivelésügyi miniszterhez; előterjesztést tegyen és indokul felhozván azt a meglehetősen hasznos, melyet a mezőgazdasági czélokra fordítandó erdőterület hozna (holdanként 12 frt.), az előbbi felterjesztés ellenében, mely szerint az erdő árából 100 ezer forint tőkésítették és erdőültetésre fordítottassék, a 2075 hold területnek mezőgazdasági czélokra való felhasználását hagyja jóvá, mert ez előretáthatólag nagyobb haszonnal jár.

Irodalmi pályázat. A szatmár-ugocsa megyei róm. kath. néptanító-egyesület tagjainak önművelése, valamint a munkássági hajlam ébresztése tekintetéből a következő pályatételeket tüzi ki. I. Mily eljárást fog tanusítani a tanító, ha észreveszi, hogy növendékei közt vannak, a kik néma bűnben szenvednek? — Jutalma 30 korona. II. Mily módon fogja a tanító növendékeiben fejleszteni a kötelességérzetet? — Jutalma 20 korona. III. Minő szerepe van a népiskolában a földrajz tanításánál az összehasonlításnak? — Jutalma 20 korona. IV. Miért kell a tanítónak, főleg a kath. tanítónak a vallástan módszerét ismernie? — Jutalma 15 korona. V. A természettani tárgyak elősegíthetik-e és mennyiben népiskoláinkban a vallásos érzés ápolását? — Jutalma 15 korona. Pályázati határidő a III. IV. és V. számú tételekre 1897. november 1. Az I. és II. sz. tételekre 1898. jan. 1. Az idegen kézzel írott pályaművek a szerző nevét rejtő jellegű zárt levél kíséretében az említett határidőn belül az egyesület elnökségéhez küldendők. Ezen pályakérdésekre csak a szatmár-ugocsa megyei róm. kath. néptanító-egyesület néptanító tagjai pályázhatnak. Kelt Szatmáron, 1897. évi június hó 29-én tartott nagy választmányi gyűlésünk határozatából. Bodnár Gáspár elnök. Mondik Endre jegyző.

Posta Németiben. A nagyváradi postai és táviróigazgatóság régi és igazságos óhajának kíván eleget tenni. Legutóbb megkérdezte a városi tanácsot, vajjon alkalmas lesz-e a Németiben felállítandó postahivatal az István-téren elhelyezni, egyuttal előterjesztést kér arra nézve, ki bizassék meg az új postahivatal vezetésével.

A hegyi vasut kiépítésének ügye — ugy látszik — a gyakorlati kivitelhez egészen közel áll. Mint értesülünk, a Neuschloss-czég, mely ujabban a legkedvezőbb ajánlatot tette a városnak, négy mérnököt küldött már városunkba, akik tanulmányaikat és az előmunkálatokat megtegyék.

Országos vásár volt mult héten nálunk, melynek forgalmát dicsérik általában. Pedig csak a külső vásár mutatott kellő élénkséget annak folytán, hogy sok volt a vevő, legnagyobbbrészt távoli vidékről, sőt külföldről is jött pénzes emberek, akik azonban csak részben találták meg a vételre való anyagot. A belső vásár, bár sok nép volt benn, nem volt kellő forgalmu s ez a panas az általános a kereskedők részéről. Az oka az, hogy nincs pénz, kevés a vevő.

A torna- és vivőegyesület évi rendes közgyűlését mult hó 29-én tartotta meg a városháza kis tanácstermében. A f. ügyek elintézésén kívül a tisztikar következőleg alakult meg: elnök Hérmán Mihály, alelnök dr. Lehóczky János, titkár az állásáról lemondott Tankóczy Gyula helyében Bartha Kálmán, szertárnok Nádpataky Gusztáv, pénztárnok Unger István, ügyész dr. Fejes István, orvos dr. Török István. Választmányi tagok: Csányi Lajos, Haller Ferencz, ifj. Jákó Sándor, Krasznay Sándor, Linhart Gyula, Litteczky Endre, Makay Elek, Maruska Mihály, Pótor Elemér, dr. Schönplflug Jenő, Szabó József, Tankóczy Gyula, számvizsgálók: Csapkay Géza, László Zoltán, Makai Sándor.

Lovarda érkezik városunkba s a sétatér mellett fog előadásokat tartani. A lovarda Könyök Lipót vezetésével áll, ki a hírneves németalföldi cirkusz Care lovárdánál hosszú időnkereztül szolgált. Lovardája 30 erős és lovarművészből és 20 lóból áll.

— **Nyilvános nyugtató.** (XIV.) A szatmári kir. kath. tanítóképző intézetben felállítandó Szent-Imre-szoborra a következő kegyes adományokat vettük:

Hesz Mátyásnétól 2 frtot.

Főösszeg: 170 frt. 20 kr. és 1 drb 20 francos arany. — Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetünket.

Szatmártt, 1897. július 6.

Steinberger Ferencz,
ten. kép. igazgató.

Nagy zarándoklat indul aug. 20-án a budapesti II. ker. szt. Anna plébániából Mária Taterl, Szt.-Háromság-hegy, Nagy-Mária-Czell, Szt. József és szt. Anna-hegyére. A zarándoklat 8 napig tart, részben hajón, részben gyalog történik, de az ut egy része megtehető vasuton is. Jelentkezhetni lehet D ö m ö t t ö r G e d e o n (Budapest II. ker. plébánia) plébánosnál legkésőbb aug. 5-ig. A zarándoklatban résztvevni kívánók díjai I. oszt. 11 frt 80 kr. II. 9 frt. 40 kr. III. 7 frt 80 kr. Nem gyalogosok vasut és kocsira 5 frttal többet fizetnek. Szállásról gondoskodva leszen, de ezt külön fizetik. Tisztviselők és tanítók fizetnek II. osztályt és I-ön utazhatnak. Részt vehetnek vidékiek is — magyarok, németek és tótok. Jegyeket kapni a fenti pléb. hivatalban, hol azokat postautalvánnyal is meg lehet váltani. Az utbaeső hajóállomásoknál a hajó kiköt, ha előre jelentkeznek zarándokok. A hajó 7 órával korábban, mint a rendes bécsi hajó, érkezik az állomásokhoz.

A m. kir. posta és táviránál 108 posta- és táviráda gyakornokjelölti állás van betöltendő, melyekre pályázhatnak az 1883. évi I. t. c. 14. §-a alapján mindazok, kik középiskolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet — érettség vizsgával — sikeresen végeztek, 18-ik életévüket betöltötték s magyar állampolgárok. Ezen feltételeken kívül a pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetetlen előéletüket, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép és egészséges, a posta és távirádszolgálatára testileg is alkalmas voltukat tartoznak igazolni. A pályázat alá bocsátott állásokat a kerületi posta- és távirádaigazgatóságok fogják betölteni, számszerint minden igazgatóság tizenkettőt. A sajátkezüleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvények a már közszolgálatban állók által előjáróságuk, a közszolgálatban nem levők által pedig az illető szolgabíró vagy polgármester útján f. évi július hó 31-ig a szerint, a hol a pályázók alkalmazást óhajtanak nyerni, a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári vagy zágrábi posta- és távirádaigazgatóságokhoz nyújtandók be s a menziben az említett határidőig pályázók kellő számmal nem jelentkeznek, később érkező folyamodványok is elfogadtnak.

Dankó Pista, szegedi cigányprimás és népdal-szerző a múlt hét folyamán nálunk is igyekezett megismertetni és népszerűvé tenni dalait. Dankó Pista kiválóbb dalait eddig is ismertük és szerettük, azokat népszerűbbé tenni már nem lehet; ami újat hallottunk, az soha sem fog átmenni a népakára. Különb kellemes szórakozást nyújtott a közönségnek úgy a Dankó hegedűje, mint énekara. Dankó érzésteljesen játszik, bár némely dalát jobban szerettük volna „Vinczétől” hallani; énekesei kellemes hanggal rendelkeznek s általában izléssel énekelnek.

Az iparos ifjak nyári táncmulatsága, mely sétahangversenyyel, társasjátékokkal és népnepélylyel volt összekötve vasárnap tartott meg a Lövelde helyiségében. D. u. 4 órától 6-ig diszfelvonulás volt a város utcáin, melyet nagy közönség kísért mindenfelé. A mulatság este 6 órakor kellemes idő mellett kezdődött, tíz óra felé azonban az ég felhőzni s később esni kezdett. A mulatságon igen nagy közönség vett részt.

A Fülencséstónak vége. Kiszivattyúzták a vizét, most meg arról volt szó, hogy betemessék. A betemetésre, illetőleg feltöltésre csak három ajánlat érkezett be. Ezeknek értelmében Márton László köbméterenkint 64 $\frac{1}{2}$ krért., Fogarassy Sándor 60 krért., Goldschmiedt József 54 krért. ajánlkoztak a betöltésre. A tanács e legutóbbi ajánlatot tevőnek adta ki a munkálatot.

Gyermekek száma. A félévi hivatalos kimutatás szerint van a város területén 3—15 éves gyermek 5148; ezekből fiu 2641 leány 2507. 134 gyel több tehát a fiu, mint a leány, míg a múlt évben nagyobb volt a leányok száma 200-zal.

Sertésvész miatt Szarazberek községére hivatalosan elrendelte a zárlatot a Szatmárkerületi főszolgabíró.

Névmagyarosítás. Hirseh Sándor, a Lövy Miksa könyv és papirkereskedésének üzletvezetője, valamint ennek testvérei: Gyula, Dezső, Kálmán, Sarolta és Berta vezetőket belügyminiszteri engedéllyel *Hegedűs-re* változtatták.

Vizbefultak. Juhász Andrásnak Mária nevű leánykája a Balkánymocsárban fürdés közben elmerült; halva huzták ki. Pusztadarócson pedig egy 12 éves fiúcska bukott a mocsárba. Megmenthető nem volt.

Tetten ért tolvaj. Iváncsó László nap-számosnak sehogysem akarták elhinni a rendőrök, mikor a múlt éjjelek egyikén vele találkoztak, hogy a bundaviseles nyáron is ajánlatos egészségi szempontból. Bekísérték tehát bundástól együtt, mely alatt frissen sült kenyert is rejtgetett az ipse; kiderült, hogy a bundát is, a kenyeret is Szimonisz Albert, Beresényi utcai lakostól lopta.

A budapesti m. kir. állami ipariskolába (VIII. Népszínház-utca 8. szám.) a beiratás szeptember hó első napjától 5-ik napjáig tart. Az intézetnek öt szakosztálya van, u. m. az építészeti, gépészeti, vegyészeti, fémvasipari és faipari szakosztály, Rendes tanulókul felvétetnek: a.) kik a polgári iskola, gymnasium vagy reáliskola négy alsó osztályában jó osztályzatu bizonyítványt nyertek a magyar nyelvből, a számtanból s algebrából, a mértanból és mértani rajzból; b.) iparos segédek és mindazok, kik a megjelölt tantárgyakból a felvételi vizsgálatnál kellő készséget tanusítanak. A vegyészeti, fémvasipari és a faipari szakosztályba az alsófoku ipariskola harmadik osztályát jó sikerrel végzett iparos segédek is felvétetnek rendkívüli tanulóknak. Általában megkívánatik, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoporthoz tartozó iparágban már előre gyakorlatot szerzett s legalább is azon két havi nyári szünidő alatt, a mely után az ipariskolába akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen s ezt hatóságilag hitelesített bizonyítvánnyal igazolja. A beiratkozásnál bemutatandó iratok: a keresztlevel vagy születési bizonyítvány, az elvégzett középiskolai osztályokról szóló összes bizonyítványok, a hitelesített gyakorlati bizonyítvány, orvosi és himlőoltási bizonyít-

vány. A beiratási díj egész évre 2 frt, a tandíj félévenként 10 forint. Az igazgatóság készséggel szolgál bővebb felvilágosítással.

Szőlőkivitelünk érdekében. Az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet” megtette az első lépéseket arra nézve, hogy Magyarország ez évi csemegeszőllő termelése az orosz- és németországi piacokon helyeztessék el. Sőt kilátás van arra, hogy a szállításra alkalmas borszőllő fajok p. o. Bakar, Mézesfőhér, Dinka stb. is, mint — csemegeszőllő — lesznek értékesíthetők. A szőlőkészleteket a legelső rangú orosz- és németországi czégek veendik át. A szőlőért nálunk ismeretlen magasságu árak fognak fizettetni. A kötések a szövetkezet és a külföldi czégek közt a legközelebbi időn valószínűleg már létrejönnek. Azon szőlőtermelők, kiknek szállításra képes szőlőfajokból termésük mutatkozik, készleteiket az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet”-nél Budapest VI., Nagymező-utca 12. bejelenthetik.

— **Skarda Vilmosnak** mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk t. olvasóinknak, különösen a ft. papságnak szives figyelmét. Tapasztalat szerint nevezett czég igen finom ruhákat, pompás kiállításban szállit.

V i d é k.

Nagy-Károly július 5.

Vandalizmus. A facsometék pusztítása végre valahára szóba került. A N. K. és V. helyilap vezércikkben hívja fel rá a rendőség figyelmét, hogy az 1895. XII. t. cz. 93. §. c) és 95. §. o) pontja szerint keményen meg lehet büntetni a fákat tordelő duhajokat. Ugyancsak a rendőség figyelmébe ajánlandók a sírfosztogatók elvetemültjei, kik a temetők (ref., kath., gör. kath. egyaránt) sírhantjairól még a pázsitot is kihalogatják, a keresztekrol, fejfákrol a koszorukat lopkodják. Városatyáink mindenféléről beszélnek, de e gyalázatosságot egy sem hozza szóba a közgyűlésen. A temetők hiénáit a törvény még szigorubban sújtja, csak végre kell azt a törvényt hajtani.

Könyvek czirkusza nagy közönséget csódit estenkint a birkozás, móka és némajáték megtekintésére. E „műlovarok”-nak különösen a francia tudománya megdöbentő, mert sartamortálékkal (salto mortale), pad de deux (pas des deux) és jócei (jockey) mutatványokkal mulattatják a publikumot. Nyelvi műkedvelők!

A dalkör nyári ünnepe daczára a kedvezőtlen időnek eléggé sikerült. A lövőkert (mert hajdan puskával lövöldöztek benne) megtelt közönséggel s itták vigan a sörnek nevezett folyadékot, melynek hor-dója 3 frt. 15 kr.

Az igazgatónő lakása. Csanády Lujza, munkatanítónő régebben nem tudni, mily alapon, az ipariskola igazgatónője volt s a polgári iskola helyiségében 3 szobát lefoglalt. Mióta a leányiskola állami lett, s a munkatanítónő helyébe okleveles igazgatónő helyezettett az intézet élére, igen természetes, hogy a segéd munkatanítónőnek semmi joga többé az intézet helyiségeinek lefoglalására s az igazgatónőt illeti a benlakás. Ezt az ügyet most a polgári leányiskola értesítője is említi azon hozzáadással, hogy Csanády Lujza 4 év óta a lakpénzt is kapja meg az intézetben is ingyen lakik.

Szinérváralja. Lélekemelő ünnepélynek volt színhelye f. hó 5-én, hétfőn a szinérváraljai róm. kath. templom. Csókás Vidor újonnan felszentelt pap mutatta be első sz. miseáldozatát a hívek nagy számának és a rokonoknak részvéte mellett. A manuductori tisztet Frank József főesperes, szinérváraljai plebános teljesítette, az ünnepi szónoklatot pedig Csató József káplán tartotta. Istenisztelet után Frank József plebános vendégelte meg villásreggelivel az ujmisés rokonait, ebédre pedig a Sikárlón lakó szülőkhöz rándultak ki a rokonok és meghívott vendégek.

Felső-Visóról nagyon becses és tanulságos levelet vettünk az elmúlt héten, mely egy buzgó és kiválólag tevékeny katolikus embernek, kit azonban megnevezni egyelőre nem akarunk, tollából való. Megezáfolja a levél egyik, még márcziusban közreadott hírünket, melyben a visóiak örömről szólottunk a felett, hogy templomot fognak kapni, ujat, nagyot, díszeset a mostani kicsiny kápolna helyett. Nekünk szinte jól esik ez a czáfolat, mert módunk van arra, a mit említett közleményünkkel céloztunk, hogy t. i. a Visón építendő templom érdekében mi is, kik a szatmári egyházmegye ügyeinek multunk tanúsága szerint is, kell, hogy szószólói legyünk, egy kis mozgalmat indítsunk. A dolog úgy áll, hogy nekünk márcziusban is, ma is biztos értesüléseink voltak s vannak arról, hogy a magas kincstár részéről komoly lépések történtek arra legközelebb is, hogy a visóiak templomot kapjanak és evvel szemben a mi kedves levélíróknak nyilatkozata, hogy ez is hiábavaló, a kincstár nem fog intézkedni csak bizonyos más intézkedés előzetes létesültevel, meg nem állhat akkor, mikor az ügy még fenn van a minisztériumban elintézés előtt vagy alatt. Amaz előzetes intézkedésre nézve meg kell jegyeznünk, hogy az alig is létesülhet, mikor a magas kincstár kegyuraságáról van szó, mely — köszönet a levél történeti pontos és fontos adataiért, ígérete és kikötése szerint is köztelozve van a visóiak jámbor ügyét teljesedésre vinni. Minélfogva csüggedni nem is szabad; első, hogy maguk a visóiak ne hagyják nyugodni ezt a kérdést. Istené a dicsőség, de övéik a javak s kegyelmek, melyeket nyerne az új templom által, melynek ügyét ébren kell tartani, mert jól mondja levelezőnk, hogy a visói vidék katolikusai nem csak Istennek szolgálnak buzgósággal, de nemzeti missziót is teljesítenek. Ezért kell nekik módot adni arra, hogy Istent Hozzá méltó hajlékban dicsérjék. Mi a levelet megtartjuk tanuságként egy egész hitközség ritka katolicitásának, másrészt ígérjük, hogy mindent, mi módunkban áll, meg fogunk venni a visóiak sz. ügyének előbbreviteléért.

Hazánk.

A szociális kérdés megoldására egy igen jelentékeny lépést tett a főváros. A városnál több mint háromezer munkás és

napszamos van alkalmazva, kiket most a főváros baleset és halálesetére biztosít. E biztosításért a főváros évenként 2700 frtot fizet. A munkás hozzátartozói szerencsétlenség esetén 200—1000 forintot kapnak. E jelentékeny lépés alkalmából mi csak sikert kívánhatunk a fővárosnak és ha minden munkaadó hasonlóképen járna el, a szociáldemokrata izgatásoknak elejét lehetne venni.

A honvédtüntetetek. Az új honvéd nevelő- és képző-intézetek felállítása alkalmából tudvalevőleg az erdélyrészi képviselők értekezletet tartottak, a melyben az egyik intézetet valamelyik erdélyrészi városnak reklamálták. Az értekezlet megbízásából tegnap *Simó Lajos* elnök *Bánffy Dezső* báró miniszterelnöknél és *Fejérváry Géza* báró honvédelmi miniszter távollétében *Gromon Dezső* államtitkárnál járt s átadta az értekezlet jegyzőkönyvét. *Bánffy Dezső* báró miniszterelnök kijelentette, hogy az ügyet megfontolás tárgyává teszi.

Állandó ülések. Mint a Pol. Ért. jelenti, csütörtökön miszerint tanács lesz, mely a parlamenti helyzettel is foglalkozni fog. Ugyane forrás értesülése szerint a kormány elhatározta, hogy délelőtti és délutáni ülésekkel a képviselőházat egész napon át ülésezteti. A szabadelvűpárt is részt fog venni a vitában az ellenzéki szónokok ellensúlyozására. Ilyformán az obstrukció elmaradhatatlan. *Bánffy* miniszterelnök a kormánypárt befolyásosabb tagjaival a mai ülés folyamán is tanácskozásokat tartott. A szabadelvűpárt egy része, melynek élén közéletünk s a szabadelvűpárt egy kitünősége áll, a kompromisszumot óhajtja, még *Bánffy* akarata ellenére is.

BEER SÁMUEL

ELSŐ SZATMÁRI ASZFALT ÉS MŰ-CZEMENTLAP-IPAR VÁLLALATA

SZATMÁR,

GYÁR és IRODAHELYISÉG: RÁKÓCZY U. 2.

Elvállal mindennemű **aszfalt, betton, gramsterosszó** és **czementlap-burkolatokat** jótállás mellett a legújabb és legjobban meggyőződéssel ajánlhatom. Domahidy Ferencz, ny. főispán.

T. Beer Sámuel ur! A kápolnában készített czement-lap és betton burkolások igen jól sikerültek, fogadja ezért elismerésem. Szakasz, 1895. Müller Jakab, plebános.

A szatmárhegyi gör. kath. templom czement-lappal fenti vállalkozó által lett készítve, kötelességünknek tartjuk szolid és sikeres munkájáért elismerésünket nyilvánítani az egyház nevében. Papp György, főgondnok.

Fogadja elismerésünket templomunkban végzett szép, szolid terasso, mozaik munkájáért, mely valóban becsületére válik Beer ur derék vállalatának; biztosítom, hogy vállalatát mindenütt ajánlani fogom. Krasznabétek, 1896. október 26. Dr. Bohus János, r. k. lelkész.

Szerkesztői üzenet.

L. Nagy-Bánya. Köszönjük, átolvassuk, sorát ejtjük.

R. P-a. Meggondolni való dolog, hogy a kiadóhivatal azon kívül, hogy a lapot évoken át ingyen küldi, kész kiadást is tesz, mikor egy esztendő alatt az önnök járó lapra is bélyeget rak 52 kr. értékben. Ez a kiadás pl. önnök három év után 1 frt. 56 krt. tesz ki. Ezt tenni nem hajlandó, nem is képes továbbra is praktizálni a kiadóhivatal. Azért kérjük legalább részletekben beküldeni a hátralékos díjat és nyilatkozni, óhajtja-e továbbra is lapunk küldését.

Legujabb!

Jenkószky Sándor, Ung-megye pälöczi orgonista s orgonakészítő, felváltal új, egyszerű vagy pedálos

orgona készitést,

valamint a rozszantak javítását esetleg átalakítását — lelkiismeretes jótállás mellett.

Magyarország legrégibb
egyházi szerek és zászlók

gyára.

Oberbauer Alajos utóda

József főherczeg cs. és kir. fensége és Klotild főherczegasszony ó cs. és kir. fensége udvari szállítója.

Gyár és raktár:

BUDAPEST,

Váci-uteza 14. szám.

Alapított 1863-ban.

Ötször kiintetve

Ajánlja:

miseruha és egyházi szerelvények, ből dusan felszerelt nagy raktárát, mely bővelkedik **góth-, román és renaissance-stylü ruhákban,** valamint **pontifikáló szerekben,**

Egyházi és egyleti zászlókban, ércz- és faárukban stb

Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

Oltáregyleti szállító

ROYAL NAGY SZÁLLODA.

Budapest, Erzsébet-körut.

A fő- és székváros legjobb s legna gyobb szállodája.

Szobák 2 frttól feljebb v illamvilágítással és szolgálattal.

A „REFORM-TANMÓD VEZETŐSÉGE,” hogy a maga nemében páratlan a pedagógiailag szaktekintélyek által elismert psychó- és physiológiai következeteségen alapuló tanfolyamain (levél szerint is) résztvevők között (nő vagy férfi) több mint

15000 korona

díjakat oszt ki oly czélból, hogy ezen tanmódot — a mely mindenek előtt a tanulni óhajtót megtanítja tanulni s egyben ennek emlékezőtehetségét a tökély legmagasabb fokára emelni törekszik s csakis akkor kezd a tulajdonképeni tantárgy tanításához, ha a tanuló emlékezőtehetsége az illető tantárgy felfogására kellően előkészített. — mindenütt ismeretessé tegye, adja a következő díjtalanít:

**A g Yakor lat itt Ud Á s
N. n. N. n. N. n. N. n. N. n. k ire
h Asz nos**

A ki ezen talányt helyesen meg tudja fejteni, küldje azt és 45 kr. postabélyeget a pontos címével a „Reform-Tanmód” 57. vezető-ségéhez, Budapest, Váci-körút 74.

Minden egyes beküldőnek egy rendkívül érdekes, díszes kötésű könyv lesz bérmentve megküldve. Azonkívül

**8 osztályban 15000 főjutalom
több mint 1500 korona**

összértékben köztük 1000, 800, 750, 500, 300, 250, 200, 150, 100 korona s. i. t. értékben lesz kiosztva olyképp, hogy bárki is mind a 8 osztályon vehet részt s így 8 legelső főjutalomra is tehet szert. Közlebbi felvilágosítások, valamint a jutalmazottak névsora és címe más helyen lesz közölve.

Gazdasszonynak
ajánkozik
magános urhoz,
különösen
plebániákra
koros nő, ki a háziartás minden ágában járta.
Bővebb felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal.

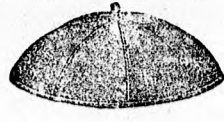
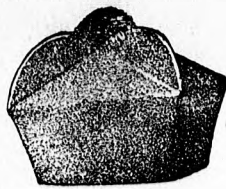
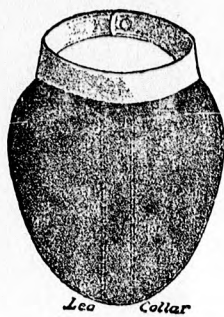
Tölgyfa deszkák

különösen asztalosok számára **na-
gyobb** mennyiségben **eladók**

Mikolában

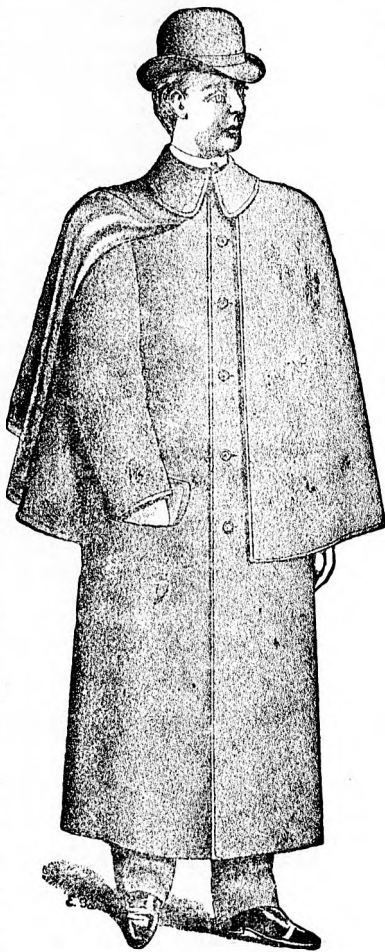
Strifler Mihály és Társainál.

Venni szándékozók naponta meg ekinthetik a deszkákat Mikolában.

Ruházati műterem a ft. papságészére a „vörös kereszt”-hez

Kitüntetve: Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne,
Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

V., Waltergasse 1. BECS. IV. Favoritenstrasse 28

Ajánl az 1897-ik

tavaszi és nyári idényre

papi-, rend- és világi ruhákat;

ugymint: havelokok, felöltők, papi kabátok,
egész öltözetek stb.

Szertartási ruhák,

santonok, címádák, reverendák, talarok stb.

szigoruan egyházi előírás szerint.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi és utisapkák, kapuciumok,
cingulusok nagy választékban. Valamennyi
készítmény a legjobb anyagból, tartós és
díszes kivitelben.

Szövetek méterszáma

is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után **olesón** szállítatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

PÁZMÁNY-SAJTÓ
S Z A T M Á R
Deák-tér 29. szám.

Vállalkozik minden könyvnyomdai munkának u. m. tudományos és szép-irodalmi könyveknek, folyóiratoknak, árjegyzékeknek, falragaszoknak, körleveleknek, számláknak, báli- és lakadalmi meghívóknak, eljegyzési kártyáknak, levélpapírok-, borítékok, valamint névjegyeknek gyors, csinos és hibátlan elkészítésére a legutányosabb árak mellett.

Szatmártt, 1897. április hó

tisztelettel

az igazgatóság.

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-sajtó”-ban. 1897.

Majdnem
8000 forint

lesz díjtalanul kiosztva

„A LÉT”

kiadóhivatala által. A díjkiosztáson, valamint a kiadóhivatal által nyújtandó tisztességes és jövedelmező mellékkereseten (biztos állásra való kitárással) részt vehet mindenki (nő vagy férfi), ki a következő talány megfejtést kekuldi:

A s Zeren cseabát Rakse géde.

A ki ezen talányt meg tudja helyesen fejteni, az küldje a megfejtést és 40 krt. postabélyegben a pontos címével „A LÉT” kiadóhivatalának

BUDAPEST, V.

Minden egyes beküldőnek egy rendkívül érdekes, díszes kötésű könyv lesz bérmentve megküldve. Azonkívül

8 osztályban 1500 főjutalom
majdnem

8000 forint összértékben

köztük jutalmak: 1000, 800, 750, 500, 300, 250, 200, 150, 100 korona s. i. t. értékben lesz kiosztva olyképp, hogy bárki is mind a 8 osztályon részt vehet s így 8 legelső főjutalomra is tehet szert. A közlebbi felvilágosítást valamint a jutalmazottak névsora és címe „A LÉT”-ben lesz közzétéve.